

การเตรียมพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ เมื่อเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

จากการเข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์บุคลากรคณะวิทยาศาสตร์ ประจำปี 2560 เมื่อวันที่ 22-26 เมษายน 2560 ณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทราบแนวทางในการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สำหรับการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุเป็นอย่างดี การเตรียมตัวขั้นแรกเราต้องศึกษาหลักการและสาระสำคัญของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐก่อน

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการบริหารจัดการอิสระแยกจากระบบราชการ (autonomous university) แต่ยังคงได้รับเงินอุดหนุนทั่วไป (block grant) ที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายปีโดยตรง เพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย หลักการและสาระสำคัญของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเป็นไปตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคลและอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานในกำกับของรัฐ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล มีความคล่องตัวในการดำเนินงานควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะดำเนินการกิจกรรมอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ มีความเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาล โดยรัฐบาลสามารถกำกับ ดูแลและตรวจสอบได้กลไกของรัฐ สิ่งสำคัญที่บุคลากรของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐควรทราบ (อ้างอิง : <https://www.mahidol.ac.th/th/autonomy/mean.htm>) ประกอบด้วย

1. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีสถานภาพเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ เป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และยังคงได้รับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินตามพระราชบัญญัติ วิธีการงบประมาณอย่างเพียงพอที่จำเป็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและแผนการพัฒนาประเทศ
3. การดำเนินการของมหาวิทยาลัยใช้กลไกของสภามหาวิทยาลัยเพื่อความคล่องตัว ซึ่งสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่รับผิดชอบ ควบคุม ดูแล การดำเนินการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไป

ตามนโยบายของรัฐบาล โดยสามารถกำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ได้เอง ภายใต้กรอบแห่งพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

4. สภามหาวิทยาลัยจะต้องประกอบด้วยกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่มาจากบุคคลภายนอกซึ่งต้องมากกว่าบุคคลภายในมหาวิทยาลัย สำหรับอธิการบดีอยู่ในฐานะผู้บริหารสูงสุด มีหน้าที่ดำเนินการบริหารมหาวิทยาลัยภายใต้นโยบายที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด และสภามหาวิทยาลัยจะเป็นผู้กำกับดูแลอธิการบดีโดยตรง โดยต้องมีกระบวนการที่โปร่งใสและชัดเจน
5. การบริหารจัดการทั่วไปให้ใช้หลักบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) โดยอาจออกข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการออกระเบียบข้อบังคับและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมทั่วไปของมหาวิทยาลัย
6. ด้านการบริหารงานบุคคล บุคลากรที่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำเดิมของมหาวิทยาลัยสามารถเลือกสถานภาพ โดยขอเข้าสู่บุคลากรระบบใหม่ได้ตามความสมัครใจ สำหรับบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ได้รับการบรรจุภายหลังจากพระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้จะมีสถานภาพเป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” โดยเรียกชื่อว่า “ข้าราชการมหาวิทยาลัย....” หรือ “พนักงานมหาวิทยาลัย....” ซึ่งจะได้รับสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าข้าราชการ โดยให้เป็นไปตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด
7. งบประมาณและทรัพย์สิน รัฐบาลยังคงจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่มหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา รายได้ของมหาวิทยาลัยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ โดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสภามหาวิทยาลัย ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสามารถใช้และจัดหาประโยชน์จากที่ราชพัสดุได้ โดยรายได้จากการดำเนินงานให้ถือเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยต้องมีระบบบริหารการเงินและระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพโดยไม่ขัดแย้งกับมาตรฐานและนโยบายการบัญชีที่รัฐบาลกำหนด การใช้จ่ายเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยการอนุมัติของสภามหาวิทยาลัย และให้มีกลไกในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของมหาวิทยาลัยทั้งกลไกของมหาวิทยาลัยและกลไกของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

8. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สภามหาวิทยาลัยมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างส่วนงานภายในมหาวิทยาลัย ระหว่างสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนชุมชน สถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน
9. การกำกับ ตรวจสอบ โดยกลไกภายในมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยต้องวางระเบียบและกลไกเพื่อควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย การกำกับตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก โดยระบบกลไกการกำกับของรัฐได้แก่ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานประกันคุณภาพ เป็นต้น

ตัวอย่างมหาวิทยาลัยที่มีสถานะภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่

ลำดับที่	ชื่อมหาวิทยาลัย	วันที่มีผลบังคับ
1	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	30 กรกฎาคม 2533
2	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	8 เมษายน 2535
3	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	2 ตุลาคม 2540
4	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	2 ตุลาคม 2540
5	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	26 กันยายน 2541
6	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	7 มีนาคม 2541
7	มหาวิทยาลัยมหิดล	17 ตุลาคม 2550
8	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	27 ธันวาคม 2550
9	มหาวิทยาลัยบูรพา	10 มกราคม 2551
10	มหาวิทยาลัยทักษิณ	6 กุมภาพันธ์ 2551
11	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	7 กุมภาพันธ์ 2551
12	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	7 มีนาคม 2551
13	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	8 มีนาคม 2551
14	มหาวิทยาลัยพะเยา	17 กรกฎาคม 2553
15	มหาวิทยาลัยนวมินทราชิตราช	13 พฤศจิกายน 2553
16	สถาบันดนตรีกัลยาณีไววัฒนา	26 พฤษภาคม 2555
17	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	18 กรกฎาคม 2558
18	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	18 กรกฎาคม 2558
19	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	18 กรกฎาคม 2558
20	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	16 สิงหาคม 2558
21	ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์	18 เมษายน 2559
22	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	21 พฤษภาคม 2559
23	มหาวิทยาลัยศิลปากร	3 กรกฎาคม 2559
24	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	21 กรกฎาคม 2559
25	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	6 พฤษภาคม 2560
26	สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย (ยกฐานะจากวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย)	25 พฤษภาคม 2560

จากการเข้าศึกษาดูงาน ณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ได้มีการรับฟังการบรรยายจากผู้บริหารและหัวหน้างาน ของ เกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กร การเปลี่ยนแปลงสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน แนวทางเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา และการบริหารงานในปัจจุบันหลังจากการเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับ รวมถึงการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรระดับปฏิบัติการของคณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย แม่โจ้ เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการงานที่จะเกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ

จากการรับฟังการบรรยายและการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ทราบถึงเป็นมหาวิทยาลัยใน กำกับจะต้องมีการปรับโครงสร้างขององค์กรเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งใน การปรับโครงสร้างขององค์กรจะต้องมีการสลับสับเปลี่ยนหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามพันธกิจของหน่วยงาน โดยบุคลากรแต่ละคนจะต้องมีความพร้อมใน การรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะรับหน้าที่และความรับผิดชอบใหม่ตามการปรับโครงสร้างองค์กร ในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นยังคงมีการประเมินโดยใช้หลักเกณฑ์แยกตามประเภทของ บุคลากรเนื่องจากยังมีบุคลากรบางส่วนที่ยังคงเป็นข้าราชการและบุคลากรบางส่วนปรับเปลี่ยนเป็น พนักงานมหาวิทยาลัย ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้มีการใช้ระบบ EdPEX ที่คณะฯได้ให้ ความสำคัญและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรของคณะฯ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการจนถึงระดับ ผู้บริหาร มีการจัดโครงการส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาและเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ ความรู้ คำแนะนำ อย่างต่อเนื่อง สำหรับด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานคลังและพัสดุ การจัดสรร งบประมาณในการบริหารจัดการคณะฯ มีการจัดสรรงบประมาณให้สำหรับแต่ละสาขาวิชาเพื่อใช้ในการ บริหารจัดการของสาขา และมีการเบิกจ่ายและการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ สำหรับรายจ่ายที่มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับใหม่ที่ออกมาบังคับใช้หลังจากการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับก็ให้ใช้ระเบียบใหม่ สำหรับรายจ่ายใดที่ยังไม่มีระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับใด ๆ มาเปลี่ยนแปลงให้ดำเนินการเบิกจ่าย โดยยึดถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังตามปกติ ระบบสารสนเทศที่นำมาใช้ในการบริหาร งบประมาณคือระบบ ERP ที่สร้างขึ้นสำหรับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

สำหรับการเข้าศึกษาดูงาน ณ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการรับฟังการบรรยายและการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ทราบถึงการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับจะต้องมีการปรับโครงสร้างขององค์กรเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกันกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคช่วงการเปลี่ยนมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับเนื่องจากช่วงที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยออกนอกระบบมีหน่วยงานที่เป็นต้นแบบน้อย ทำให้ต้องมีการปรับปรุงระเบียบ โครงสร้าง และการบริหารงานต่าง ๆ หลายครั้ง กว่าจะถึงจุดที่สมบูรณ์ได้ในปัจจุบันซึ่งถือว่าแต่ละหน่วยงานระดับคณะ/สำนัก สามารถบริหารจัดการได้อย่างต่อเนื่อง ในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นยังคงมีการประเมินโดยใช้หลักเกณฑ์แยกตามประเภทของบุคลากรเนื่องจากยังมีบุคลากรบางส่วนที่ยังคงเป็นข้าราชการและบุคลากรบางส่วนปรับเปลี่ยนเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ด้านงานคลังและพัสดุ การบริหารจัดการงบประมาณต่าง ๆ ใช้ระบบ ERP ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้ามาช่วยในการจัดสรรงบประมาณ บันทึกการเบิกจ่ายงบประมาณ จนถึงการออกงบการเงิน ซึ่งการเบิกจ่ายงบประมาณต่างๆ ณ ปัจจุบันเบิกจ่ายตามระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหลัก เนื่องจากมีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับรองรับรายจ่ายทั้งหมดของหน่วยงานเรียบร้อยแล้ว

นางสาวแววตา ดีปมา

05 พฤษภาคม 2560